

מערך פעילות לפודקאסט

פלורליזם ומגוון – כזכות או כחסד, כבעיה או כעושר חברתי?

<https://creators.spotify.com/pod/show/adam-institute-for-democr/episodes/8----e2t2tqg/a-abn9n3k>

מושג הפלורליזם הינו מושג מרכזי בתרבות הדמוקרטית. אולם הוא מופיע במשמעויות שונות האחת מהשנייה ולעיתים אף במשמעויות הפוכות זו מזו. עקרונות הדמוקרטיה הבסיסיים הם חירות, שוויון וסולידריות, אולם מתן שוויון אין פירושו האחדה של תכונות בני האדם, אלא התייחסות מכבדת לשוני ולמגוון האנושי. בפודקאסט המצורף לפעילות זו, מוצגים הפלורליזם והמגוון כמשאב חברתי יקר ערך, המאפשר את ההתפתחות החברתית של כלל השותפים והשותפות החברתיים. נורית חג'אג', אורחת הפרק (מומחית למגוון ולפלורליזם בחברה הישראלית), מזמינה את המאזינים להיות מודעים לעובדה שיחידים, יחידות, וקבוצות שונים אלו מאלו. מתן נגישות שווה לכולם למוקדי קבלת ההחלטות, מחזק את תחושת השייכות של כולם, מפרה את השיח ואת האפשרות למצוא מענה לבעיות החברתיות איתן מתמודדת כל חברה. עם זאת, נורית מציינת, כי לעיתים ההתייחסות למגוון היא אמצעי לשימור ההדרה של קבוצות, יחידים ויחידות, שכן השונות שלהם מתקבלת כחריגות המשמשת להנצחת מקומם השולי בחברה. בפעילות זו ננסה לבחון יחד עם המשתתפים והמשתתפות מתי "קבלת השונות" באמת מקדמת שוויון ונגישות, ומתי היא דווקא משמרת פערים והדרה חברתית.

מהו פלורליזם:

פלורליזם (= ריבוי. שונות בחברה) הוא ערך ועיקרון בדמוקרטיה, והוא אחד מהערכים הנכנסים תחת ההגדרה של תרבות פוליטית דמוקרטית. עקרון הפלורליזם מדבר על ההכרח להכיר בזכות קיומן של דעות, השקפות שונות, צרכים ורצונות שונים בחברה. הפלורליזם הוא ההכרה שלקבוצות השונות זו מזו במדינה יש זכות קיום, וכן עידוד של הצורך של אותן קבוצות לבטא את עצמן, להתארגן, להתאגד ולממש את האינטרסים שלהן. כאשר מדינה דמוקרטית מאפשרת חופש פלורליסטי, הקבוצות השונות בחברה מבחינה דתית, חברתית, כלכלית וכו', שומרות על הזהות הייחודית שלהן תוך בסיס משותף מאחד לחברה כולה.

(מתוך: אות באות, מכון הרטמן [/https://heb.hartman.org.il/otbeot-pluralism](https://heb.hartman.org.il/otbeot-pluralism))

מטרת הפעילות

- להעמיק את ההבנה של פלורליזם ומגוון: מתי הם מהווים אמצעי לקידום שוויון?
- לבחון מצב מורכב: מתי קבלת השונות עלולה דווקא לשמור על מעמד השולי של פרטים או קבוצות (למשל, כעוני, כנכות או כעמדה גזענית)?
- לעודד דיון ביקורתי: כיצד יש לפעול כשרוצים לאפשר לכל סוג של שונות נגישות שווה למוקדי קבלת החלטות?

חומרים ועזרים:

קישור לפרק הפודקאסט בנושא "[פלורליזם ומגוון בדמוקרטיה](#)"
דף משימה קבוצתי "לשנות או לקבל" – הכולל רשימת אפיונים של בני אדם וקבוצות שונות.

מהלך הפעילות

האזנה לפודקאסט - יש לקבל החלטה האם להשמיע את הפודקאסט לפני או אחרי הפעילות.
קישור להאזנה בספוטיפיי:

1. פתיחה והסבר קצר על הפעילות:

- בפעילות זו נעסוק במושגים "פלורליזם" ו"מגוון" וכיצד הם קשורים לשוויון ולהדרה.
- יש להדגיש שיש מצבים שבהם קבלת השונה מעודדת שוויון, אך לעיתים היא עלולה להנציח פערים. לדוגמה, כאשר טוענים לקבלת השונות של נשים מחד, אך מאידך, מקיימים ישיבות בשעות של הוצאת הילדים מגני הילדים. כך משאירים למעשה את החסמים המכשולים המאפשרים נגישות שווה אמיתית למוקדי קבלת החלטות.

2. חלוקה לקבוצות עבודה קטנות של 4-5 משתתפים/ות. כל קבוצה מקבלת את דף המשימה "לשנות או לקבל" עם הנחיות הפעולה וטבלת האפיונים האישיים והקבוצתיים לבחינה, אם יש לשנותם או לא.

הנחיות דף המשימה:

- א. לפניכם רשימה של אפיונים שונים של בני אדם וקבוצות (כמו "מתקשה בלימודים", "עני", "שמן/ה", "פמיניסט/ית", "גזען", "נכה", וכדומה).
- ב. כל קבוצה תבחר לפחות 4 מבין המאפיינים מתוך הרשימה או שתציע אפיונים אחרים נוספים.
- ג. יש להגיע להחלטה קבוצתית משותפת, על כל אחד מהאפיונים שבחרו: כיצד יש לנהוג אם רוצים להתייחס באופן שווני ומכבד אל הדמות/או הקבוצה המתוארת:

- האם יש לפעול לשינויה (שינוי עמדתה או מצבה)
- או יש לקבל אותה ואת מצבה כפי שהם?
- כיצד יש לנהוג אם רוצים לאפשר לה/ם נגישות שווה למוקדי קבלת החלטות?

לדוגמה:

אפיוני הדמות, או הקבוצה	לשנות	לקבל	נימוקים/הסבר
מתקשה בלימודי מוזיקה		X	לימודי מוזיקה לא מתאימים לכל אחד/ת
מתקשה בלימודי מתמטיקה	X		זה מקצוע חשוב
יהודי/ה דתי/ה		X	
יהודי/ה חילוני/ת		x	

דיון במליאה :

- כל קבוצת עבודה מוזמנת להציג במליאה אחד או שני מאפיינים שבחרו ולהסביר:
 - מדוע הוחלט "לשנות" או "לקבל".
 - האם וכיצד הגישה הזו עלולה לשמר פערים או לקדם גיוון ושוויון.
- שאלות מנחות לדיון:

- האם קבלת השונות תמיד מקדמת פלורליזם, או שיש מצבים שבהם הקבלה שומרת על הפערים או מעצימה אותם?
- מתי שינוי נדרש כדי שהשונות לא תהפוך להדרה?
- אילו קשיים עלו בניסיון להגיע להסכמה קבוצתית?

דוגמה לדיון שיכול להתקיים על המאפיין של כבדי וכבדות משקל:

- אפשרות אחת היא להגיד שהתביעה להוריד במשקל היא אמירה שוביניסטית שפוגעת בדימוי הגוף הטבעי ולכן יש לכבד ולקבל את מבנה הגוף כבד המשקל.
 - לעומת זאת, אפשר לראות את הצורך לשינוי כובד המשקל כחלק מאורח חיים בריא, תהליכים בריאותיים ומניעת מחלות.
- האפשרות הראשונה של אי קבלת כובד משקל הגוף, והבחירה בטבלה בצורך לשנותו, יכולה להצביע על שימור אי השוויון בין קבוצת כבדי המשקל לבין קבוצת בעלי המשקל הממוצע. יחד עם זאת, אם הקבוצה תבחר בטבלה 'לקבל' את כבדי המשקל, יהיה מדובר בהחלטה שתורמת למגוון אמיתי.

3. דיון מסכם בנקודות הבאות:

- אנו תומכים בפלורליזם ובגיוון לא רק כדי "לסמן וי" על קבלת השונה, אלא גם כדי לייצר תנאים חברתיים, תרבותיים ופיזיים המאפשרים לכל האנשים (עם השונות ביניהם) לקחת חלק במוקדי קבלת החלטות.
- יש לשתף בתובנות אישיות:
- "מה גיליתי לגבי האופן שבו אני תופס/ת שונות?"

- "האם יש מצבים שהרצון להיות "מכילים" דווקא מונע שינוי הכרחי?"
- "כיצד נוכל לפעול בסביבה הקרובה כדי לקדם פלורליזם וגיוון אמיתיים?"

הצעות לניהול הפעילות והדין:

- ניהול הזמן בשיעור: ייתכן שתעדיפו להגדיר זמן מוקצב לכל שלב (5 דק' בחירה (תלוי בכמה מאפיינים תחליטו לבחור אם 4 בלבד או יותר), 15 דק' למילוי טבלה, 10 דק' דיון בקבוצות, 15 דק' למליאה).
- לשים דגש על מורכבות: אין תשובה "נכונה" או "לא נכונה"; המטרה היא לעורר מחשבה ודין ומצד שני לשים לב לדוגמאות כמו גזענות.

פנו אלינו - להדרכה וסיוע ביישום הפעילות; להזמנת הרצאות וסדנאות;

לקבלת מערכי פעילות נוספים ולהרחבה בנושא זה ובנושאים אחרים;

054-4448290 02-6448290 info@adaminstitute.org.il

[/https://www.adaminstitute.org.il](https://www.adaminstitute.org.il)

דף משימה קבוצתית

לפניכם רשימה של אפיונים של בני אדם וקבוצות שונות.

1. בחרו לפחות ארבעה אפיונים מתוך הרשימה שבטבלה, ו/או הציעו אפיונים אחרים המעניינים אתכם.
2. עליכם/ן להחליט בכל אחד מהם, כיצד יש לנהוג אם רוצים לבטא יחס של שוויון וכבוד כלפי הדמות המתוארת:

- האם יש לפעול לשינויה (שינוי עמדתה או מצבה)
- או יש לקבל אותה ואת מצבה כפי שהם?

3. סמנו X בטבלה לפי החלטתכם ונמקו אותה - נסו להגיע לטבלה קבוצתית מוסכמת.

4. דונו ביחד בשאלה: כיצד יש לנהוג אם רוצים לאפשר באופן שווה נגישות למוקדי קבלת ההחלטות? תארו את הקשיים ביצירת הטבלה המוסכמת.

אפיוני הדמות, או הקבוצה	לשנות	לקבל	נימוקים/הסבר
חסרות השכלה			
יהודי/יהודית			
יהודי/יהודית חילוני/ת			
נוצרי/יה			
מוסלמי/יה			
פמיניסט/ית			
שמן/ה			
רזה/ה			
גזען/ית			
עשיר/ה			
עני/ה			
בעלת מגבלה פיזית			
מתקשה בלימודי מוסיקה			
מתקשה בלימודי מתמטיקה			
טבעונית			
אוכלת בשר			
לא עושה פעילות גופנית			

			לא אוהב/ת חברה
			עושה את עבודות הבית
			משרת/ת בצבא
			לא משרתת בצבא
			אחר המעניין אתכם/ן
			לא אוהב/ת להתבטא
			אחר
			אחר